

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALAND

BESLUT
2005-01-28

Diarienummer
511-22228-2004 1(11)

Thorbjörn Schafferer

Till
/enligt sändlista/

Bildande av naturreservatet Halle-Vagnaren i Strömstads kommun

Uppgifter om naturreservatet

<u>Benämning:</u>	Halle-Vagnaren.
<u>Kommun:</u>	Strömstad.
<u>Församling:</u>	Hogdal.
<u>Läge:</u>	Vid kusten ca 15 km norr om Strömstad tätort och ca. 5 km väster om Hogdals kyrka.
<u>Areal:</u>	122 hektar, varav 37 produktiv skogsmark, 75 bergimpediment m.m. och 10 vatten. Av skogsmarken utgörs 13 ha av talldominerad skog och 24 ha av blandskog.
<u>Gränser:</u>	Se beslutskarta, bilaga 1.
<u>Fastigheter och ägare:</u>	Hallind 1:1, [REDACTED]
<u>Nyttjanderätter m.m.:</u>	Hallind 1:2, väg, källa ledning. Brehult 2:26, väg till Hålleviken. Sjömärke (kummel) på Dyneudden.
<u>Kartor:</u>	Fastighetskartor 10A 0g Kungbäck och 1g Lunnevik. Terrängkartans blad 10A SO, Svinesund.
<u>Naturgeografisk region:</u>	21a: Sydöstra Norges och sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap, Östfold –Dalslandsområdet.
<u>Strandskydd:</u>	Längs kusten 300 meter. Vid Vagnsjö 130-300 meter.
<u>Landskapsbildsskydd:</u>	1974-12-16; 14-FA-615: Strömstads skärgård och kustland.
<u>Naturvårdsförvaltare:</u>	Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden (Västkuststiftelsen).

Beslut om bildande

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (SFS 1998:808) att det område, benämnt Halle-Vagnaren, som avgränsas på bifogade karta (bilaga 1) skall utgöra naturreservat.

Reservatsbildningens syfte

Syftet med reservatsbildningen är att bevara områdets värdefulla skogs- och bergsmiljöer med tillhörande växt- och djurliv. I andra hand är syftet att hålla området tillgängligt för friluftsliv.

Se vidare nedan under rubriken Skälen för reservatsbildning, sidan 7.

Beslut om föreskrifter m.m. för naturreservatet

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdes-skydd enligt miljöbalken m.m. att följande föreskrifter skall gälla (A-C nedan). Vidare meddelar Länsstyrelsen bestämmelser om skötselplan och förvaltning enligt 3 och 21 §§ samma förordning (D nedan).

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i mark- ägares och annan sakägares rätt att använda mark- och vattenområde.

Utöver vad som är föreskrivet enligt andra författningar gäller följande i naturreservatet.

Det är förbjudet att

1. uppföra ny byggnad;
2. uppföra mast, antenn, torn eller annan liknande anläggning;
3. dra fram mark- eller luftledning;
4. anlägga brygga, kaj, väg eller parkeringsplats;
5. spränga, schakta, muddra, sandsuga, tippa eller fylla ut med massor;
6. dika, dikesrensa eller dämna;
7. anordna upplag annat än tillfälligt om det behövs i samband med förvaltningen av reservatet;
8. slutavverka, gallra, röja, plantera eller utföra annan skogsvårdsåtgärd;
9. skada eller bortföra dött träd såsom torraka, vindfälle eller låga;
10. bedriva täkt i någon form, kommersiellt eller för husbehov, av berg, sten eller jord;
11. använda kemiskt eller biologiskt bekämpningsmedel;

12. tillföra gödselmedel;
13. plantera in för trakten främmande växt- eller djurart ;
14. kalka mark;
15. framföra motordrivnet fordon annat än vad som behövs i samband med förvaltningen av reservatet;

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

16. anlägga ny stig.

Följande får dock utföras utan hinder av föreskriften

- A8: röjning och avverkning av *gran i ungskog och i ekbestånd* enligt bifogade skötselplan;
- A8, A9: röjning av *ängsmark* vid Hålle Viken;
- A5, A8, A9: normalt underhåll (ej förbättringsåtgärder) av befintlig *körväg* mellan Brehult och Hålle Viken respektive Brehult och Vagnsjö.
- A8, A9: underhåll av *stig* som förvaltaren märkt;
- A15: transport med *motordrivnet fordon* på befintlig körväg mellan Brehult och Hålle Viken respektive Brehult och Vagnsjö.

Föreskrifterna skall vidare inte utgöra hinder för gängse skötsel i de områden som avgränsas i fornlämningsregistret och inte heller för uppsättning av mindre informationsskyltar vid områdets kulturhistoriska lämningar genom förvaltarens försorg.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla intrång i området.

Ägare och annan rättighetshavare förpliktas tåla att följande åtgärder vidtas i enlighet med bifogad skötselplan för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av reservatets gräns;
2. uppsättande av informationsskyltar;
3. röjning och avverkning i biotopvårdande syfte;
4. slåtter och bete på ängsmarken vid Hålle Viken;
5. anläggande och märkning av stig.

Eventuellt utfallande gagnvirke vid avverkning enligt B.3. tillfaller primärt förvaltaren.

C. Ordningsföreskrifter för allmänheten med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Utöver vad som är föreskrivet enligt andra författningar gäller följande i naturreservatet.

Det är förbjudet att

1. skada berg, sten eller jord genom att borra, hacka, gräva eller liknande;
2. framföra motordrivet fordon;
3. göra upp eld;
4. tälta;
5. plocka eller gräva upp växter;
6. samla in växter eller djur;
7. tillvarata eller på annat sätt skada torraka, låga eller vindfälle;
8. medföra okopplad hund;
9. anordna orienteringstävling eller sätta upp fast orienteringskontroll.

Föreskrifterna C5 utgör dock inte hinder för plockning av bär och matsvamp för egen konsumtion.

D. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet och beslut om förvaltare av reservatet enligt 3 resp. 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm.

Länsstyrelsen fastställer härmed skötselplan (bilaga 2) för naturreservatets långsiktiga vård.

Länsstyrelsen utser vidare Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden till förvaltare av naturreservatet. Förvaltningen innebär ansvar för genomförandet av de åtgärder som anges i skötselplanen och som markägare m.fl. förpliktas tåla enligt föreskrifterna i punkt B ovan.

Beskrivning av naturreservatet

Naturförhållanden mm

Längs Hogdalsnäsets västsida reser sig mäktiga bergsformationer. Vid Halle-Vagnaren ligger högsta punkten 120 m.ö.h., och berget stupar här brant ned i Singlefjordens djupränna. Riktigt gammal och orörd skog finns bara kvar på ett fåtal platser längs Bohuskusten, och den kanske mest urskogslika tallskogen fin-

ner man här på Halle-Vagnaren. Tallen har påtagligt anpassat sig till kustklimatets salt- och vindpåverkan, och många träd är utformade som extrema vrestallar.

Sprickdalen öster om Halle-Vagnaren upptas i sin norra del av den ca 1 km långa Vagnsjö. Sprickdalen smalnar av mot söder och omges här av branta, nästan lodräta bergväggar. Vid mynningen mot havet vidgas den något och övergår i en öppen ängsmark vid Hålleviken. Dalgången inrymmer stora landskapliga värden.

Berggrunden i området utgörs av Bohusgranit. Inlandsisen har slipat och rundat av berget, och på många ställen syns tydliga minnesmärken efter istiden såsom isräfflor och jättegrytor. Hela området ligger under högsta kustlinjen, som i dessa delar av Bohuslän löper på nivån 160-170 m.ö.h. En viss kalkpåverkan kan anas i vegetationen på bergsryggens östsida.

Vegetationen på Halle-Vagnarens höjdparter utgörs fr.a. av hållmarkstallskog. I de mest exponerade lägena är tallskogen gles och träden utformade som vrestallar med mycket hög ålder. Trädåldrar på långt över 300 år har uppmäts hos såväl granar som tallar. Den nästan orörda skogen har närmast karaktären av tallurskog, där fältskiktet är utvecklat som ljung- och mjölonhed. Mellan tallbestånden utgörs terrängen av öppen kushed med hållmarker.

Sluttningen mot Vagnsjö och söder därom kontrasterar starkt mot den annars så karga terrängen, och vegetationen är här lundartad, även om avverkning utförts närmare sjön. Lövinslaget är stort; främst ingår ek, björk, asp och hassel men även lind, åtskilliga av anseilig ålder. Fältskiktet är rikt med flera mindre vanliga arter såsom lundslok, skogssvingel och trolldruva. I ekskogen sydväst om Vagnsjö har ett flertal ovanliga lavar och svampar påträffats.

På östsidan av bergsryggen löper, som ovan nämnts, dalgången mellan Vagnsjö och Hålleviken. Dess norra del vid Ekorrtjärn upptas av ett planterat skogsbestånd med yngre gran och björk. Söderut övergår detta i en äldre blandskog, med bl.a. flera grova ekar, fram till den öppna ängsmarken vid Hålleviken. Här har den bebyggda och avstyckade fastigheten Hållviken 1:2 undantagits från reservatet.

Exempel på fåglar som häckar i området eller regelbundet påträffas där är berguv, spillkråka och trädlärka. Indikationer finns på att Halle-Vagnaren är en mycket god lokal för vedinsekter, men detta har inte undersökts närmare.

Av *rödlistade arter*, dvs hotade eller sällsynta arter, har bl.a. örtlav, grynnig lundlav, vit vedfingersvamp, kandelabersvamp, hasselsnok och tidigare hasselmus påträffats. Utöver dessa finns bland såväl kärlväxter som svampar, lavar och mossor ett flertal s.k. signalarter - arter som indikerar att området har högt naturvärde - t.ex. desmeknopp, tallticka, lunglav och havstulpanlav.

Halle-Vagnaren kan knappast sägas vara särskilt lättillgänglig. Belöningen för mödan i de branta sluttningarna får besökaren genom den spännande naturen och den hänförande utsikten från toppen.

Markanvändning

Fyra objekt i **fornlämnings**registret är belägna i reservatsområdet: fyndplats för pilspets (351), boplatz (268), hålvägssystem (350) samt gravröse och minnessten (61), jfr beslutskartan (bilaga 1).

Kulturhistoriskt intressanta rester av en transportanläggning, i form av en ränna avsedd för is till kylning inom bl.a. fiskindustrin, finns i den skarpa dalgången från Vagnsjö västerut till Singlefjorden. Vidare finns i Hålleviken rester av en brygga med stenuppfart som också använts för utskeppning av is från Vagnsjö under något år på 1920-talet.

I Hålleviken finns enligt uppgift tre grunder efter tidigare bebyggelse. Under det tidiga 1900-talet var bl.a. en fiskarfamilj och en tullare bosatta i viken. Det övre huset lär ha flyttats in till Strömstad på 30-talet, och en sommarbostad uppfördes här 1960.

För att bevara den öppna **ängsmarken** vid Hålleviken har slåtter sedan 1996 ombesörjts av hembygdsföreningen, naturskyddsföreningen och ägarna till den i viken avstyckade fastigheten Hallind 1:2.

Under senare decennier har **skogsbruk** bedrivits vid Vagnsjö på bergsryggens östsida, som nu utgörs av 8 hektar röjningsskog med stort lövinslag och flera sparade ekar. Skogsbruk har också bedrivits i dalgången vid Ekorrtjärn, där det nu växer en yngre skog med gran och björk, anlagd på 1970-talet.

Jakt bedrivs i området på såväl småvilt som klövvilt. För älgjakten ingår reservatsområdet i älgskötselområdet Vette Norra. Berörda markägare bedriver också ett visst fiske i Vagnsjö.

Såväl Ekorrtjärn som Vagnsjö **kalkas**, för närvarande vart tredje år med 2 respektive 28 ton kalk. Spridningen har hittills skett med hjälp av helikopter (Ekorrtjärn) respektive båt (Vagnsjö). Kalkningen görs huvudsakligen för att gynna havsöringen i Lökholsbäcken nedströms. Kommunen är huvudman för kalkningarna.

Litteratur m.m.

Franson, G. 1998. *Gammal skog kring Idefjorden och Halle-Vagnaren*. Länsstyrelsen Västra Götaland 1998:37.

Nordén, B. 1999. *Naturinventering av Halle-Vagnaren*. Opublicerad rapport av Pro Natura, framtagen på uppdrag av Länsstyrelsen.

Muntliga uppgifter av Stefan Lundvall, Jönköping.

Planeringsbakgrund

Halle-Vagnaren ingår i större områden vid kusten som utgör *riksintresse* för naturvården (Idefjorden-Dynekilén) respektive friluftslivet (Norra Bohusläns kust). Här gäller också särskilda hushållningsbestämmelser enligt 4 kap. miljöbalken.

Vidare ingår Hallel-Vagnaren i *landskapsbildskyddsområdet* "Strömstads skärgård och kustland", som bildades 1974 enligt 19 § dåvarande naturvårdslagen och med motiveringen "Vacker landskapsbild, Friluftsområde".

I *naturvårdsplanen* 1979 för Göteborgs och Bohus län, norra och mellersta delen, föreslås reservatsbildning för Hallel-Vagnaren och Vagnsjö.

I den fördjupade *översiktsplanen* för Hogdalsnäset, som antogs den 16 oktober 2003, anges som rekommendationer för kust- och vattenområdena runt näset att "landskapsbild, karaktär och värde för rörliga friluftslivet ska bibehållas". För Hallel-Vagnaren uppger planen dessutom att reservatsbildning diskuteras.

Skälen för reservatsbildning

Inom ramen för miljö kvalitetsmålet Levande skogar har regeringen gjort bedömningen att ytterligare 320 000 hektar skogsmark i landet bör skyddas som naturreservat fram till år 2010, räknat från 1998. För länet Västra Götalands del har bedömts att detta motsvarar 25 000 ha. Skyddet av skogarna i naturreservatet Hallel-Vagnaren utgör ett led i arbetet med att uppnå detta miljömål. På Hallel-Vagnaren finns en av Väst kustens mest värdefulla hällmarkstallskogar.

De värden som ligger till grund för reservatsbildning utgörs främst av

- unik urskogsliknande tallskog med värdefull fauna och flora;
- äldre ekskog med flera hotade och sällsynta arter;
- artrik lundflora i branter och dalar.

Reservatsbildningen syftar främst till att bevara hällmarkstallskogen orörd och till att skydda och utveckla den artrika lövskogen i branter och dalar.

Området har också särskilda värden för friluftslivet såsom vildmarksområde, med hänförande utsikter mot skärgårdslandskapet i Singlefjorden och Hvaler i Norge. Den intressanta vegetationen och djurlivet utgör också viktiga förutsättningar för områdets värde för friluftslivet.

Åtgärder som kan hota områdets naturvärden är t.ex.

- avverkning och andra skogsbruksåtgärder såsom bortforsling av vindfällén, lågor och torrakor
- sönderkörning eller dikning av fuktiga-blöta markområden
- plockning och insamling av hotade växt- och djurarter
- framdragning av vägar, eller kraftledningar, uppförande av master etc.

För att friluftslivets intressen ska kunna tillgodoses utan att naturvärdena påverkas negativt bör en lämplig stigslinga märkas ut och underhållas.

Ärendets beredning

Ett förstärkt skydd för den unika skogen på Halle-Vagnaren har länge planerats. Områdets särskilda kvaliteter har ytterligare understrukits vid den kartläggning av återstående gammal skog vid Singlefjorden-Idefjorden, som Länsstyrelsen lät utföra år 1998.

År 2001 inleddes förberedelser för reservatsbildning vid kontakter med (den tidigare) markägaren, varefter markvärdering gjordes och förhandlingar om ekonomisk ersättning påbörjades. Fastigheten övergick till ny ägare under hösten samma år. Förhandlingarna har bl.a. innefattat olika möjligheter för markägaren att erhålla ersättningsmark.

Förslag till beslut har remitterats den 3 maj 2004. Sakägare i ärendet har därvid i enlighet med förordningen om områdesskydd (1998:1252) förelagts att inkomma med eventuella synpunkter.

Yttranden har inkommit från bl.a. Strömstads kommun och Skogsvårdsstyrelsen, som båda tillstyrker reservatsbildningen. Ellen Almers och Sofi Almers (nyttjanderättshavare) föreslår att reservatet utökas med höjdområden öster om sprickdalen mellan Vagnsjö och Hållviken.

Fastighetsägaren har framfört som förutsättning för tillstyrkan till reservatsbildningen att ersättningsfrågan löses på ett tillfredsställande sätt. Tekniska nämnden i Strömstads kommun har den 4 november 2004 beslutat erbjuda fastigheten Kungbäck 1:49 som ersättningsmark vid bildande av reservatet.

Länsstyrelsens bedömning

Som framgår av ovanstående har Halle-Vagnaren betydande naturvärden knutna till främst skogsvegetationen. Ett förstärkt skydd för den unika miljön får anses vara ett angeläget allmänt intresse.

För att bevara den urskogsliknande skogsmiljön bör ett skydd innefatta förbud mot alla former av skogsbruk. Även för att bevara områdets artrika lövskogar erfordras ett förbud mot produktionsinriktat skogsbruk.

På grund av områdets relativt stora areal och det omfattande intrång som förbud mot skogsbruk innebär gör Länsstyrelsen bedömningen, att området bäst ges ett långsiktigt skydd genom att naturreservat inrättas.

Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken, och med hänsyn till inkomna synpunkter, finner Länsstyrelsen de

föreslagna reservatsföreskrifterna vara erforderliga med hänsyn till reservatets syfte. Av samma skäl finner Länsstyrelsen den föreslagna reservatsgränsen vara ändamålsenlig; ytterligare markområden i sydöst bör med hänsyn till motstående intressen inte införlivas med reservatet. Vidare får markägarens önskemål om ekonomisk kompensation anses vara tillgodosett genom att kommunen ställt en lämplig ersättningsfastighet till förfogande.

Genom att naturreservat bildas kan hushållningsbestämmelserna i 3 kap. miljöbalken om en från allmän synpunkt lämplig markanvändning anses tillgodosedda. Reservatsbildningen får vidare anses förenlig med intentionerna i kommunens översiktsplan.

Upplysningar

Ytterligare inskränkningar m.m.

Om det framgent visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får Länsstyrelsen enligt 7 kap. 5 § 3st. MB meddela särskilt beslut om detta.

Upphävande och dispens

Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § 1 st. MB upphäva meddelad föreskrift för reservatet eller upphäva reservatet i sin helhet. Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § 2 st. MB meddela dispens från gällande föreskrifter.

Beslut om upphävande eller dispens får enligt 7 kap. 7 § 4 st. MB meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning. Vidare gäller enligt 7 kap. 26 § MB att dispens från gällande föreskrift endast får meddelas om det är förenligt med föreskriftens syfte.

Påföljder

Enligt 29 kap 8 och 9 §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap 5 och 30 §§ MB kan medföra straffansvar.

Ikraftträdande

Föreskrifterna för allmänheten gäller omedelbart även om de överklagas. Övriga föreskrifter gäller från den dag beslutet vinner laga kraft.

Kungörelse

Detta beslut skall kungöras i ortstidning (ST, GP). Sakägare skall anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i tidningen.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet. Den som har rätt att överklaga skall göra det inom tre veckor från den dag vederbörande fått del av beslutet, se bilaga 5.

I detta ärende har länsöverdirektören Göran Bengtsson beslutat och naturvårdsintendenten Thorbjörn Schafferer varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även Jonas Ledelius, rättsenheten, Gunnar Wockatz, samhällsbyggnadsenheten, Jan-Gunnar Lindgren, kulturmiljöenheten, samt enhetschefen Sven Swedberg, naturvårdsenheten, deltagit.

Göran Bengtsson

Thorbjörn Schafferer

- Bilaga 1. Beslutskarta
- Bilaga 2. Skötselplan
- Bilaga 3. Sändlista
- Bilaga 4. Översiktskarta
- Bilaga 5. Hur man överklagar (till sakägare m.fl.)

NATURRESERVATET HALLE-VAGNAREN Strömstads kommun

Beslutskarta

- Gräns för naturreservatet
- R Fornlämning

Skala 1:10 000

100 0 100 200 Meters

Illustrationskarta till Länsstyrelsens beslut enligt 7 kap 4 § miljöbalken

Tillhör Länsstyrelsen i
Västra Götalands läns beslut
Datum 2005-01-28
Diarienummer 511-22228-2004

Denna karta utgör utdrag ur
GSD Fastighetskartan.
Copyright Lantmäteriet dnr 106-2004/188
Kartblad 10A 0g och 10A 1g